

FOAIA POPORULUI

Preful abonamentului:

Pe un an . . . . . 8 fl. (8 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (8 coroane).
Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrațiunii (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Maghiarisarea numelor.

Cu multe de toate se încearcă stăpânitorii noștri a face Unguri și din petri. Ei așa cred, că din Jidovi au făcut deja Uguri și acum ar vrea să maghiarizeze naționalitățile și cu deosebire pe noi Români. Dar' aci au sfeclit-o, căci cu noi nu merge lucrul așa de neted. Noi nu suntem adunături prăpădite, ca Jidovii veniți din Galiția cu „pinhelul“ în spate, cari se ne vindem legea, limba și tot ce are omul mai scump, pentru „un blid de linte“. Noi moșteni suntem pe acest pământ, udat cu sânge și lacrimi românești și precum au trăit moșii și strămoșii noștri ca Români, tot așa voim să rămânem și să trăim și noi!

Cam încep a o vedea aceasta Maghiarii, dar' ca totuși se face ceva, cum am zice, să se înșele ei pe ei, voesc a încerca să ne maghiarizeze numele de orașe, de sate, de munți și de livezi. Chiar lege au adus spre acest scop, ca maghiarisarea numelor de locuri iertată să fie. E sigur că nici cu aceasta nu vor ajunge la nimic. Însă cinstita stăpânire merge în privința aceasta până la obrăznicie. Unde poate, face lege pentru maghiarisare, cum a făcut cu maghiarisarea numelor de locuri. Unde nu poate, dă porunci pe sub mână, în ascuns, slujbașilor sei, ca se lățească maghiarisarea. Așa a făcut acum cu maghiarisarea numelor de persoane. Români aplicați în

slujbe pe la căile ferate, pe la percepții etc. s'au pomenit în o bună dimineață, că mai marii lor îi provoacă să-și schimbe numele strămoșesc cu câte o pocitură de nume unguresc. Ba au încercat-o aceasta și unii proprietari cu țeranii noștri. Și ce e drept, ici-colea unii, de frică să nu fie lipsiți de slujbă, au primit câte un nume unguresc, dar' cei mai mulți de ai noștri au respins încercarea aceasta zicând cu mândrie: *Nu primim nume ungurești, nu ne scriem Unguri, domnule!*

Dăm aci de-ocamdată două știri, ce le avem din două locuri deosebite, cari ne arată culmea obrăzniciei slujbașilor și pot servi de pildă frumoasă tuturor, cum trebuie să jertfim totul mai bine, decât să ne lăpădăm de ceea-ce am moștenit dela părinți și din moși-strămoși.

Eată ce ni-se scrie:

I.

Nu primim nume ungurești!

Alba-Iulia, 30 Maiu.

Nu ve pot scrie cât de brutal se poartă cu lucrătorii români șeful gării de aici, neo-maghiarul Bogdanovics. El silește pe toți bieții lucrători de aici, ca de frică să-și lapede numele românesc.

Într-una din zilele trecute chemă pe toți lucrătorii nemaghiari la el și le zise, că trebuie să fie Maghiari, pentru-că lucră între Maghiari.

Bogdanovics înfrică pe bieții oameni, că nu vor mai căpăta de lucru, dacă nu vor jura că se maghiarizează.

Li-a și propus nume ungurești, fiecăruia. De pildă:

Ioan Muntean, om sărac, cu 6 copii i-a zis, că trebuie să fie: Szabó János.

Iosif Igrășan, din com. Limba, să fie Egresi József.

Nicolae Șardean, Sárdi Miklós.

N. Muntean, din Ciugudiu, în Molnár.

Și un Sas, Hesler — în Havas.

Mergând acasă spus-au bieții oameni necăjiți femeilor lor, ce-i așteaptă. Dar' femeile, mai tari în credință au zis cătră bărbați, că mai bine să se lipsească de lucru, decât să-și lapede numele străbun.

Oamenii au spus apoi șefului Bogdanovics (1) că nu primesc numele ungurești. — Bravi oameni!

II.

Nu ne scriem Unguri!

Gazetei Transilvaniei i-se scrie din Mihalț următoarele:

„Un oare-care Andrásy, administratorul, sau, cum zice poporul, dirigătorul dela moșia din Mihalț a lui Kovrig, Armean, care s'a îmbogățit pe spinarea Românilor din Blaj, mai ales prin exploatarea morilor de acolo — nu vrea să mai dea țeranilor români curuz de săpat pe a treia parte, dacă nu-și vor maghiarisa numele.

„Cum le va fi explicat, acest epistat de moșie armeanesc, cum nu, țeranilor noștri condiția ce li-o puse, nu știm, dar' ei au înțeles în cele din urmă ce vrea și, cu toate-că bieții oameni sufer azi mai mult ca ori-și-când de cele mai mari neajunsuri, lipsindu-le în mare parte chiar și hrana de toate zilele, ei

FOIȚA.

Poesii populare.

Din Cetea.

Culese de Nicolae Muntean.

Măică inima mă doare
Să mă lași în șezătoare,
Să ved pe mândruța mea
Să ved cu cin' va șede.
De-o șede c'un om de treabă
Cu trei părți mi-a fi mai dragă,
De-o șede cu vre-un mut
Până-i lumea n'o sărut.

Eu cu dor mândra cu dor
Cătă s'aducem doftor,
Doftor să ne lecuiască
De dor să ne mântuiască.

Am jurat cu jurători
C'am purtat un car de flori,
Ș'o căruță de bertită
Ș'am avut și trei mândruț.
Frunză verde spinule,

Vi-le spun cu numele:
Una-i Deană cu Ileană,
Cea mai mic'o cheamă Ană.
Frunză verde ca nalba
Toate se vor mărita,
Ileană n'are chindee
Deana n'are lepedee,
Eară Ana cea mai mică
Nu are chiară nimică.

Pân' fusei la maica fată,
Nu țesui, nu pusei pânză
Fără tot zisei în frunză.
Dar' dacă mă măritai,
M'a băgat soacra să țes
Eu m'am pus pe sul și-am șes't,
Sări soacra de pe vatră
Cu vâtraiul să mă bată:
Ho, ho, ho, soacră nu da
Că m'a făcut măicuța,
Că de dai în mine-odată
Eu dau cu tine de vatră,
Și de dai odată n mine
Eu stric cuptorul cu tine.

Săracă cătrînța mea
Că mai trebe-o foaie n ea,
Ba și n șurt mai trebe-un lat
Și bărbatul mi tot beat.

Dorule poamă amară
Du-te la badea deseară,
Spionează-l și-l păzește
De vezi la mine gândește,

Bade dacă ți de mine
Vino pân' nu nsară bine,
Dacă prinde a usăra
De vrei vină, de vrei ba,
Că tot nu-ți mai am grija.

Spune-mi bade vii nu vii,
Că bade de nu-i veni
B'astemate-oiu de-i muri:
M'oiu ruga la sfântul soare
Să te uște pe picioare,
M'oiu ruga la sfânta lună
Să n'ai nici o voe bună,
M'oiu ruga la câmp cu flori
Și la an cu sərbători,

s'au nitat drept în ochii aceluî Andrassy și i-au răspuns cu mândrie și cu hotărîre:

„Nu ne scriem Unguri, domnule! Dacă nu ne dai cucurus de săpat, vom lua straița și bâta și vom pleca de aici, căci doară este pământ destul în lume, dar' ferească D-zeu să ajungem să ne mănca rușinea obrazul!”

„Întrebați fiind dacă toți au fost de un gând și dacă nici unul n'a șovăit, unul dintre ei a răspuns: „Nu ne-am scris nici unul Unguri, și așa ne-am înțeles, că dacă se va scrie vre-unul din noi, îl scoatem din sat ca pe un rîios!”

Bravi oameni, bravi țărani români!!

Causa română în Belgia. Foiaia belgiană *Journal d'Andenne* în numărul seu de Duminecă, 22 Maiu e., făcînd în un articol o dare de seamă despre conferența dlui de *Vreught*, despre care am scris și noi în nrul trecut, îi încheie articolul cu următoarele cuvinte:

„Simpatia noastră a Walloonilor n'ar trebui oare, ca și aceea a ori-cărui om einstit, să o dăm verilor (cousins) nostri Români? — Dacă rămânem înmărmuriți înaintea povestirii unor astfel de nedreptăți, inima noastră cel puțin nu va fi mută și vom striga sus și tare, că Români au dreptate, de o mie de ori dreptate să protesteze contra atîtor nedreptăți, și că ar fi de datoriu întregii Europe civilizate să iee în mînile ei nobila și dreapta lor cauză. Fie zis într'un cîas bun!

„Prin aceasta s'ar încorona în mod vrednic un veac, cel mai mare din istorie, căci în cursul seu au pîtruns în masele cele mai întunecate și au trecut dincolo de marginile Europei, marile principii de libertate, egalitate și frățietate”.

La temniță! Se știe cum tribunalul din Tirgul-Murêșului a osîndit doi învîțători români pentru „Doina lui Lucaciu”, ce au cântat-o la deprindere de arme.

Pedeapsa ce li-s'a dictat era de 100 fl. amendă sau 10 zile temniță.

Condamnații, d-nii *Avram Giurgiu* și *Andrei Russu* au dat recurs. Tabla regească a adus acum sentența sa și a mîrit pedeapsa dictată, formulîndu-o în 14 zile temniță.

Așa se vede, că le place să aibă neconținut oaspeții români în temnițele ungurești!

Dl *Avram Giurgiu*, precum aflăm a apelat această sentență, prin dl avocat *Dr. Amos Frîncu*, la Curie.

Starea Maghiarilor. Ori-cât de puternici s'ar crede îngîmfății nostri stăpînitori, starea lor nu le inspiră nici pe departe încredere în viitor. Din contră se pare că rîsbunarea li va ajunge tocmai atunci, cînd li-se pare că au triumfat asupra noastră, prin forță și brutalitate. Eată cum meditează de Rosalii fruntașul ziar maghiar *Budapesti Hirlap*, care într'un moment sînin depune îngîmfarea și mărturisește adevêrul.

După-ce aruncă o privire peste lume și constată că atmosfera e încărcată de spiritul *rebeliunii*, și că o mare sgu-duire generală pare neîncunjurabilă, „B. H.” scrie:

„Dar' să nu privim în lume, ci să privim numai la Ungaria. Oare este asigurată viitorul națiunii noastre? Nu ne amenință panslavismul, nu ne injură Daco-Români, nu ne oprimă Nemții, nu sîntem apăsăți de dări și datorii, sîntem oare tari și dușmanii temu-se de noi? Sînt adevêrate aceste?

Sau apoi e adevêrat, că poporul maghiar ajuns în conflict cu sine însuși, nu mai are încredere ca mai înainte în instituțiile sale. Numêrul dușmanilor nostri a crescut și au prins curaj, și jur împrejur nu aflăm nicăiri rudenți sau prieteni. Aliații nostri se ridică contra noastră și deneagă pactul care a stat între noi de 30 de ani. Dacă întrebî pe vre-un profet sau bărbat de stat, că ce va fi soarta Ungariei, nu o poate prezice nici pe un an.

Ear' spiritul poporului e în febrere, ici pentru una, colo pentru alta, ridică petri, prinde *coasa* contra direcțiilor. Are sau nu are motiv? E destul, că încalcă legile, îl pedepsesc — toate își au cauza lor. Gloria, ce am avut-o: *libertatea maghiară e acoperită de nori*”.

„**Unirea**”. Luni, în 30 Maiu e. s'a ținut în Cluj tîmbălăul aniversarei „uniunii” Ardealului cu Ungaria. „Sîrbarea” era să fie „grandioasă”, dar' se vede că „entuziasmul patriotic” nu s'a manifestat destul de tare, ceea-ce ziarele din Budapesta o scusă cu împrejurarea, că „sîrbarea a fost conturbată de ploaie, care a produs mare spaimă, de oare-ce o rupere de nor a stricat comunicația între stațiunile Nadêș și Aghi-

reș”. În urma acestei fatalități oaspeții din Budapesta în loc de a sosi în pre-seara zilei de 30 Maiu, au ajuns abia dimineața în ziua următoare la Cluj. Și pe lângă aceasta ziarele se plîng asupra trupei teatrale din Cluj, care a fost atît de nepatriotică, încît în loc se joace cu ocaziunea aceasta în Cluj, a fericit cu producțiunile ei pe cetățenii Oradei.

Năcazuri patriotice!

Pentru meseriași români. Din *Blaj* primim cu datul de 30 l. c. următoarele:

În zilele acestea avurăm mîngăierea de a vedea pe un fruntaș din Munții-Apuseni aducînd o jertfă plăcută lui D-zeu pe altarul națiunii noastre prigonite.

Dl *Ioan Vișa* din Abrud, care acum locuiește în Sibiu, depuse în mîna Ex. Sale Metropolitului nostru, hîrtii în valoare de 16.000 fl., ca *fundatiune pentru meseriași români* și spre ajutarea parochului nostru din Sibiu.

D-sa are intențiunea nobilă de-a spori acest prinos al seu și a mai ajuta încă, pe cît va pute, chiar acolo, unde este mai de lipsă.

Monumente de felul acesta sînt mai prețioase și mai durătoare, decît cele de granit și bronz.

1848.

— **Cronica anului.** —

Cluj, 19 Maiu.

Uniunea e considerată nu numai ca inevitabilă, ci ca împlinită. Cu toate acestea se vîd și semnele unei agitațiuni în contra ei. Astfel în comuna *Rapolt*, com. Hunedoarei, poporul a răspuns astfel comisiei exmisă de comitat:

— »Noi n'avem nimic cu regele maghiar, dacă *Împêratul* ne poruncește, ținem cu *nemeșii*, dacă nu, nu! Dorim să se proclame urbariul din 1847. (B. H., 841).

Pesta, 21 Maiu.

În Sibiu, — scrie »Reform» — s'a descoperit o conjurațiune cu scopul să împedec uniunea pe ori-ce cale, fie și cu vîrsare de sînge. Planul întregii țesături infernale l-a

Ele toate să te bată
De-'i minți ce-ai zis odată,
De nu ți țină cuvîntul
Să nu te țină pămîntul.

Peană 'n cuiu, peană sub cuiu
De badea noroc n'avuiu;
Peană 'n cuiu, peană 'n colop
De badea n'avuiu noroc.

Din Tîrnova.

Culese de *Petru Ghejin*.

Frunză verde de alună
Bine-'i cu tată și mamă
Dar' și e'o mîndruță bună,
Că de vede că ți rîu
Îți face leacuri mereu,
Și le duce 'n gura ei
De-o sîruți pe cînd le bei,
Ear' de vede că ți bine
Te strînge 'n brațe la sine
De-'ți ride inima 'n tine.

De cin' dragostea se leagă
Nu-'i pară lucru de șagă,

Și de mine s'a legat
Și 'n mare rîu m'a băgat,
Dragostele de nevastă
Te uscă de te fac iască
Te bagă 'n boală cănească,
Dragostele nevestești
Te bagă și pe ferești,
Și te scot
Pe unde pot.

Frunză verde lîmn domnesc
Eu mîndruță te iubesc,
Părinții nu baș voesc,
Dușmanii rîu ne vorbesc.
De-ar putî părinții face
Nouă să ne dee pace,
Că nimica nu facem
Fără cînt ne sîrutăm,
Și nimica nu greșim
Fără cînt noi ne iubim.

Vină mîndră 'n deal la cruce
De vezi badea cum să duce,
Cu cămașa lui cea nouă
Cu inima ruptă 'n două,

Cu cămașa nespălată
Cu gura nesărutată.
Vină bădiță 'napoi
Cămeșa spălați-o-voiu,
Gura sîruțați-o-voiu.
Badea 'napoi s'a 'nturnat
Cămașa 'i-o-am spălat,
Gura 'i-o-am sîrutat.

Lasă-mă Doamne să mor
Într'o grădină cu flori,
Unde-'s fete cu ficiori
Doi cu doi pe subsuori,
Ori mă lasă ca să zac
Într'o grădină cu mac,
Cu mîndruța lângă cap.

Dorul mîndrei cînd se gată
Stau în loc și plîng odată,
Dorul mîndrei cînd m'ajunge
Stau în loc și 'ncep a plînge,
Colo 'n vale la sălcuță
Se spală a mea drăguță,
Cu sapon mirositor
În ciuda dușmanelor.

comunicat un Sas ziarului *Ellenor* din Cluj. Conjurații s'au înțeles, ca se aștepe pe Români, cu ajutorul Vienei, în contra uniunii *Sécuiilor și Maghiarilor*.

Cluj, 26 Maiu.

Se vede că se apropie deschiderea dietei. Pe strade trec trăsuri încărcate cu oameni din provincie. Au sosit mulți și dintre deputați. *Wesselényi Miklós* și *Kemény Dénes* sânt de câteva zile aci. Neștiindu-se când sosesc, nu li-s'a făcut primire. E vorbă că tinerimea pregătește mari ovațiuni lui *Wesselényi*. — Azi a sosit tinerimea din Săcuime. Călăreții purtau steaguri pentru uniune. Poporul i-a primit cu »éljen«-uri în piață.

Seara la 10 a sosit deputațiunea din Pesta. La *Ghildu* i-a întâmpinat tinerimea. Poporul i-a așteptat la capătul orașului și i-a condus în triumf la hotelul Biasini. Aci i-a salutat *Gyulai Pál* în numele Clujenilor. A răspuns *Szekely József*, sfârșind cu cuvintele: *Uniune cu ori-ce preț!*

(Erd. H. 273).

București, 28 Maiu.

»Resultatul congresului național dela Blaj — zice cor. »Gaz. de Trans« — ne puse pe toți în uimire«.

Terorismul polițian muscălesc a oprit multe gazete românești, nemțești și franțuzești. Un pas nu poți face la București, fără a ave la spate spioni muscălești. S'a dat ordinațiune, ca cei-ce au eșit din țeară pentru a lua parte la adunarea dela Blaj, să nu se poată reîntoarce în Moldova (România). Se vorbește că guvernul are de gând a da afară din țeară tinerimea transilvană de aci.

(Gaz. de Trans.)

Abrud, 29 Maiu.

Brutalitățile gardiștilor.

Muntenii adunați la țîrg își petrec lângă câteva păhare de vin. Doi dintre ei încep a se sfădi. Nu trecură cinci minute, când apărură deodată opt gardiști. Unul fuge; gardiștii iau la bătaie pe celalalt cu patul puștei. Vin și alți Români onorabili, între cari și un preot, cu rugarea ca să nu-l mai bată. Preotul fu înțepat cu baioneta. Gardiștii aleargă după Români pe strade și pe care cum îl ajunge îl trânteste la pământ și îl înfundă cu patul puștei.

Poporul se adună în grupe amenințătoare și numai Balint și alți fruntași îl pot liniști, asigurându-l că toate brutalitățile gardiștilor le vor descrie și înainta la guvern.

(Barițiu).

Foaie verde floricea
Sacă doamne Bêrzava,
Să se vadă petriile
Să trec cu picioarele,
Și să trec la a mea țeară
Să ved mândra d'astă vară,
Să ved mândruța mea
Cum o poartă maică-sa,
Dela joc până la joc
Ca p'un fir de busnioc.

Din Cladova.

Culese de *Vasile Homoc*, plugar.

Hai mândră de mă iubeste
Că nime nu te globește,
Hai mândro să fim iubiți
Căci noi nu om fi globiți.

Frunzuliță dintr'un nuc
Stăi mândruță eu mă duc,
Fă tu numai cum ai zis
Și-mi fă și mie de ris,
Căci până n'ai zis așa
Nu știam de treaba mea,

Cluj, 30 Maiu.

Dieta de aci însuflețită de cuvintele lui *Wesselényi* primește uniunea cu Ungaria. Deputatul *Roth* dela Brașov primește uniunea pe lângă susținerea sancțiunei pragmatice (aici se ridică și ceilalți deputați sași dimpreună cu Sibiienii).

Schmidt fu ridicat pe umeri și scos pe stradă unde fu provocat să vorbească.

»Îndată apoi duseră și pe episcopul *Leményi* pe stradă și-i deteră un scaun, ear' unul îi puse în mână un steag și-l făcù să-l ție în sus. Acesta era tocmai unul din steagurile pe care sta tipărit *Unio vagy halál — uniune sau moarte*«.

(Barițiu).

Cluj, 1 Iunie.

Dieta s'a deschis în 29 Maiu n. prin o vorbire unguerească cetită de comisarul reg. (Curios, că comisarul amintește de Ferdinand al 5-lea și nu primul!) S'au cetit propunerile regești, dar' fiindcă uniunea era în locul al treilea, Maghiarii »strimbau din nas«. La propunerea lui *Wesselényi* făcută în adunarea națională din 28 Maiu, Maghiarii și Sécuii au erupt în strigăte de: »unio«, »unio«. Deputații români n'au avut loc în adunarea generală; ei au fost și la guvernor și la președintele dietei; în ambele locuri au fost primiți cu »complimente politice«. În adunarea a doua națională din 29 Maiu *Alex. Bohățel*, deputatul Hațegului, declară că instrucția sa sună pentru uniune, dar' ca schimb cere, ca națiunea română să fie recunoscută »cu aceleași drepturi politice ca cele trei«. Un deputat a declarat, că de oare-ce în proiect nu se află așa ceva, despre Români nu poate fi vorbă. La a 3-a adunare au mai vorbit pentru Români din nou *Alex. Bohățel* și episcopul *Leményi*, dar' fără rezultat. Tot așa au pățit și Sașii, zicându-li-se, că tot ce au cerut până acuma se află în mesajul de tron, ear' de acolo înainte — se petiționează la dieta din Budapesta. Între așa împrejurări în ședințele aceste pregătitoare s'a proclamat uniunea. — În ziua următoare s'a ținut ședință dietală formală. Și după-ce s'a proclamat uniunea și aci, au ales (firește Maghiarii) o deputațiune de 24 membri, incredințându-o se aștearnă proiectul acesta de lege (*uniuneo*) la palatin și la minister ca acestia se exopereze înaintea Regelui întărirea lui. În deputațiune sânt între alții: *Alex. Bohățel* și *episcopii Leményi și Șaguna*.

(Gaz. de Trans.)

Când gătai și fi vorbii

La mândra mă repezii,
În guriță-o sărutai
Rămas bun că îmi luai,
Sănătate mândro dragă
Voiu veni de altă-dată.

Auzi mândră ce zic eu
Ce să fac eu dorul tău,
Că-mi trimiți tot dor nebun
De nu pot umbla pe drum,
Trimite-mi un dor curat
Ca să pot umbla prin sat,
Să m'abat și pela voi
Ca să ne 'ntălnim noi doi.

A tot zis mândruța mea
Să nu mă las eu de ea,
Și acum a făcut bine
Și s'a lăsat ea de mine,
Și s'a apucat de altu
Până-acuma sânt vr'o patru.

Mihălț, 2 Iunie.

(*Măcelul din Mihălț!*) Grănițerii sécui și gardiștii din Aiud s'au aruncat asupra mihălțenilor. Pricina a fost, că mihălțenii au protestat în contra intrării soldaților în sat. Vicespanul i-a provocat să ceară uniune. Dar' mihălțenii au declarat, că ei vreau să fie credincioși *Împăratului*, și atâta a fost destul, ca soldații să puște în poporul adunat. 14 au rămas morți, ear' mai mulți de 50 răniți, așa grav că mulți în aceeași zi au murit.

(Gaz. de Trans.)

Cluj 2 Iunie.

Deputațiunea de o sută a Românilor a prezentat dietei petițiunea națiunei în forma, în care s'a stabilit la Blaj. La adunarea din 29 Maiu președintele dietei a avisat staturile despre petițiune și împreună cu petițiunea Sécuiilor a fost dată la o comisiune. Tot în acea zi după amiază, într'o ședință premergătoare dietei s'a desbătut rugarea Românilor. Desbaterea a ținut o oră și jumătate. Președintele *Wesselényi* anunță, că el nu cunoaște popoare, ci numai o Ungarie unită. Deputațiunea numai atâta a folosit, că Ungurii încep a ave respect de Români.

(Gaz. de Trans.)

✠ Dr. Nicolae Maier.

Sâmbăta trecută, în 16/28 Maiu c. a răposat, după o boală îndelungată vrednicul protopop al *Săliștei*, *Dr. Nicolae Maier*, în vîrstă de 59 ani de ani.

Înmormântarea răposatului s'a făcut Luni la *Săliște* cu o participare imponentă a inteligenței și poporului din *Săliște* și jur. Au luat parte preoțimea și învățătorimea tractuală în corpore, apoi reprezentanți de ai preoțimei din tractele învecinate, mulți inteligenți români din Sibiu, prieteni și stimători ai răposatului și o mare mulțime de popor. Serviciul funebral a fost îndeplinit de 10 preoți, pontificând dl asesor consistorial *Zaharia Boiu*. S'au rostit frumoase cuvântări de cătră dl *Zaharia Boiu* și *Dr. D. P. Barciannu*.

Familia răposatului a publicat următorul necrolog:

Maria Maier născ. *Dancăș*, în numele seu și al rudeniilor, cu inima plină de durere anunță amicilor și cunoscuților, că iubitul soț, ginere, cumnat și unchiu *Dr. Nicolae Maier*, protopresbiter ort. or. al tractului *Săliște*, deputat al sinodului arhidieceșan, membru pe viață al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“, fost profesor la gimnasiul din *Năsăud* și la seminarul ped. teol. „*Andreian*“ din Sibiu, președinte al despărțământului tractual al reuniunei învățătorilor ort. or. din districtul Sibiului, președinte al direcțiunei cassei de păstrare și al „Reuniunei meseriașilor“ din loc, în 16/28 Maiu a. c., la orele 11 a. m., împărțășit cu sf. Taine, s'a mutat la cele veșnice după un morb greu și îndelungat, în vîrstă de 59 de ani și în al 16-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pămîntești ale scumpului defunct s'au depus spre odihnă veșnică în 18/30 Maiu a. c., la orele 2 postmeridiane, în cimiterul bisericeii celei mari din *Săliște*. Fie-i țărna ușoară și aducerea aminte binecuvîntată! *Săliște*, în 16/28 Maiu 1898.

În legătură cu aceasta amintim, ca o întregire la datele înșirate în necrolog, că răposatul protopresbiter a fost de naștere din *Răhău*, de unde au eșit mulți bărbați învățați și și-a făcut studiile în *Viena*, unde a fost trimis la studiu cu stipendiu dat de marele metropolit *Șaguna*.

SCRISORI.

3/15 Maiu în Băsești.

Băsești, 19 Maiu n.

Stimate Dle Redactor!

Ziua libertății naționale s'a prăznuit și la noi, după împrejurări destul de frumos.

Liturgia s'a slujit cu mare solemnitate, de către reverend simul archidiacon, *Gregoriu Pop*, care e peste 83 de ani, și care însuși a luat parte la marea adunare de pe „*Câmpul libertății*”.

Biserica a fost așa de îndesuită de popor, cum nici la Paști nu s'a văzut.

După liturgie s'a ținut examenul cu elevii școlii din loc, 55 băieți, 40 băiete din școala de toate zilele și 20 băieți și 17 băiete din școala de repetiție. Școala era frumos decorată cu verdeață. Examenul a decurs sub presidenția reverendismului domn archidiacon fiind de față, afară de dl *George Pop de Băsești*, părinții elevilor și mulțime de popor din comună, ba și din comunele din jur. Elevii au răspuns foarte frumos din toate studiile prescrise în lege și au arătat cel mai frumos progres, delectând pe cei prezenți și cu frumoase cântări și poezii declamate.

După examen reverendisimul domn archidiacon lăudând elevii pentru răspunsurile lor frumoase și corecte, și-a exprimat recunoștința atât d-sa, cât și cei prezenți zelosului învățător *Ioan Chira*, care cu atâta zel și abnegațiune își împlinește chemarea de învățător.

În urmă au fost lăudați și părinții, cari de bună și dragă voce și-au trimis băieții regulat la școală.

După examen ne-am intrat în masa dată de bunul nostru patron dl *George Pop de Băsești*, în onoarea zilei.

Au luat parte la acest prânz festiv toți membrii senatului școlar, primarul comunei și alți fruntași și, ceea-ce a fost mai interesant, au luat parte la masă toți elevii, cari au fost la examen. În decursul mesei ei au cântat împreună în cor cântece naționale, arătându-și recunoștința către dl *Pop de Băsești*, care în anul acesta, așa de sărac în toate, a provăzut cu vipt în tot decursul iernei 50—60 elevi de școală.

Ba a oferit și 25 fl. pentru a li-se procura cărțile de școală.

E întru adevăr de lăudat câte jertfe aduce acest generos bărbat pentru miserul nostru popor.

În vara trecută fiind morboși de friguri de-arindul toți locuitorii din comună și de pria comunele din jur, pe toți i-a provăzut gratis cu medicină.

În toată ziua se prezentau câte 80—100 și mai mulți de pacienți și tuturor le împărția leacuri și sfaturi.

Bunul Dumnezeu s'îi răsplătească jertfa făcută, cu darurile sale cele cerești spre binele și mângâierea poporului nostru.

Unul din cei de față.

O zi de bucurie.

Sânt-Mihaiu, 25 Maiu c. (comit. Turda-Arieș).

Onorate Dle Redactor!

Răposând acum trei ani vrednicul nostru paroch *Vasile Moldovan*, în ziua de 3/15 Maiu am voit ca să facem primirea nou alesului preot *George Costin*, împreună cu sârbarea sus numitei zile, dar am fost oprîți din partea pretorului.

Deci am amînat și primirea dlui preot până în 10/22 Maiu, an. c., când apoi ne-am

adunat cu toții la sft. biserică, de unde ne-am pus în ordine și am plecat spre întimpinare. Trei bărbați cu trei prapore în frunte, *roșu, galben și albastru*, după ei urmau 6 băieți îmbrăcați cu vestminte de administrare, ținând cununii de flori în mâni, apoi toți băieții de școală în șir, ear' după băieții bărbații și femeile peste 300, apoi vre-o 12 trăsuri și câțiva călăreți.

Conduși de învățătorii de aici *Ioan Lupescu* și *Stefan Bedelean* în marginea hotarului comunei, la un loc mai înalt, pe unde a fost drumul lui *Traian*, ne-am așezat pe marginile drumului până-când a sosit dl preot și d-na preuteasă, venind prin *Turda*, dela *Banabic*. La sosire au fost primiți cu scurte, dar' frumoase vorbiri, din partea susnumiților învățători. După vorbirea dlui *Lupescu*, li-s'au predat celor sosiți câte un buchet de flori, de către d-nele *Iustina Lupescu* și *Maria Crișan*. A mai rostit o vorbire și *Maria Bedelean*. Noul paroch a mulțumit amintind acel loc de primire, care își poartă numele de *drumul lui Traian*.

Apoi am plecat în ordine cu lăutari și cântece populare, spre comună. La biserică a fost pregătită o poartă de triumf, ear' la casa parochială parochul au fost primit de către proprietarul *Nicolau Crișan*, cu o potrivită vorbire. De aici am plecat cu toții la biserică spre a asculta sfânta liturgie. La biserică am fost păziți de spioni, adevă de întreagă artistică comunală. După liturgie on. d. părinte a ținut o vorbire foarte frumoasă și potrivită. Liturgia s'a săvârșit de 2 preoți, de dl *Ioan Iliescu*, preot în *Banabic* și de noul paroch. După biserică s'a făcut o sferstanie la casa parochială, sfinșindu-se astfel sârbările primirei. Pentru Români din Sânt-Mihaiu aceasta a fost o zi de mare bucurie.

L.

Românul și Jidanul — neguțetori.

Bacamezeu, (comit. Caraș-Severin) 26 Maiu c.

Mult Onorate Dle Redactor!

Înainte cu 3 ani, ne mai putând suferi ca Jidanul — singurul neguțetor din comună — să-și continue manopera de a duce comuna la ruină, am scris în toate părțile unde am înțeles că ar fi Români, să se ocupe cu neguțetoria, dându-le tot spriginul, dacă s'ar hotări a se statori în comună, dar' apelul meu n'a aflat răsunset. Deci a trebuit să-l caut în comună. Cu multă greutate am putut îndupleca pe fruntașul din comună *George Murărescu*, ca să primească asupra sa această sarcină, având și localitate corespunzătoare în locul cel mai potrivit al comunei, — pe lângă multe alergări i-am câștigat licența pentru prăvălie de beuturi și trafic. Am jertfit și timp instruându-l la toate, sfătuind și poporul să-și spriginească. După un timp de 3 ani ne-a succes a abate poporul dela Jidan — îmbogățit pe spinarea și raina multor fruntași ai comunei — așa încât astăzi stă aproape părăsit și are timp de a se ocupa cu o mulțime de procese și gâlcevuri puse la cale, spre a-și răsbuna asupra celor cari i-au smuls prada din ghiare.

Comerciantul român *George Murărescu*, drept răsplată pentru spriginul primit dela conaționalii sei, a săpat pe spesele sale o fântână în țarină — a cărei lipsă era mult simțită — și a ridicat lângă aceea o frumoasă cruce, toate cu spese de peste 60 fl. Astăzi în ziua Înălțării Domnului a fost sfințită și predată folosinței comune.

Estă cum se fructifică crucerul în mâinile alor nostri, cum neguțetorul român

într'un timp scurt și-a ținut de datorință, că din ceea-ce a câștigat din comună, să reîntoarce comunei prin jertfa adusă. Dacă ne-am pune întrebarea că ce monumente ne lasă Jidanul, după-ce peste 30 ani a stors crucerii din comună, e ușor de ghicit, că numai monumente triste și urme de devastări în averile creștinești.

Fie ca pretutindenea să se intrupeze ideea, de a se pune negoțul în mâinile conaționalilor nostri și atunci am scăpat din mâinile străinilor, cari privesc și țărani nostri — rămași înapoi în cultură — numai oi bune de tuns.

Mă țin de datorință a exprima și pe această cale neguțetorului *George Murărescu* mulțumita întregii noastre comune pentru această faptă măreață.

Laurențiu Barzu,
paroch gr.-or.

Românii din Bistrița.

Bistrița, în Aprilie c. *)

Onorabilă Redacțiune!

Cu inima plină de bucurie venim a vă comunica, că până-când în alte părți ale patriei noastre, de când legile politice-bisericești au intrat în vigoare, mulți creștini și părăsesc legea, bisericile și păstorii sufletești și se deslipeșc cu nepăsare de legea în care moși și strămoși de ai lor veacuri întregi au trăit, poporul român din *Bistrița* și cele 5 filiale aparținătoare parochiei noastre *Bistrița*, sub conducerea și păstoria înțeleaptă a bunului nostru protopop *Alexandru Silași*, nu numai că nu se depărtează de sfânta biserică și cele sfinte, fără după-cum ne-am putut încredința și cu prilejul sfiatelor Paști, din zi în zi tot mai mult se apropie de Dumnezeu și de cele sfinte.

Începând din Dumineca Floriilor și până în ziua de Paști în cauza mărturisirei și a împărțășirei cu cele sfinte, imbulzeala la biserică noastră română atât de mare a fost, încât domnul protopop local cu tinărul preot Sever Groze, abia au fost în stare a răbdi cu mângâierea credincioșilor.

În sfânta și luminata zi a Paștilor sfânta liturgie a fost celebrată cu mare pietate din partea ambilor preoți mai sus numiți și mulțimea credincioșilor atât a fost de mare, încât deși biserică noastră e una dintre cele mai mari din *Bistrița*, totuși nu i-a putut cuprinde pe toți și mulți au fost siliți să asculte sfiatele rugăciuni de afară.

Predica rostită cu multă pietate și în un ton de tot pătrunzător a fost ținută de tinărul și simpaticul preot Sever Groze, care deși cu acest prilej a pășit întâia-ora în fața unai public atât de numeros, totuși a devedit că este înzestrat cu cel mai frumos dar de vorbitor.

Din cauza, că poporul român din *Bistrița*, afară de cele 5 filiale aparținătoare parochiei noastre, trece peste 3000 suflete și domnul protopop ca singurul preot pe lângă toată bunăvoința, numai cu greu poate împlini toate funcțiunile bisericicești, prea veneratul consistor din *Gherla* ar face foarte bine dacă pe domnul Sever Groze ni-l-ar ordina ca capelan în *Bistrița*, căci de sistemisarea salariului ne vom îngrijii noi.

Ioan Moldovan, membru în senatul bisericesc și școlastic. *Mihaiu Doroftei*, membru în senatul bis. și școlastic. *Grigore Radu*.

*) Întârziată din cauza imbulzelei de material-
Redacțiunea-

Din Seliște.

— O lucrătoare de cojocărie. —

Cine dintre Români n'a auzit de Seliștenii de lângă Sibiu? Dar' mai mult, cine n'a văzut și nu cunoaște pe acești Români vrednici și harnici, cari 'și-au creat un frumos nume prin simțul lor național învâpăiat și prin destoinicia și munca lor cinstită, ca oieri, ca oameni de negoț etc.? Seliștenii, sub care nume se înțeleg nu numai locuitorii din Seliște, ci și cei din satele, ce împrejmuesc acest frumos orașel românesc, pot fi mândri de numele lor, precum mândri sunt Românii, că îi au.

Eată cum descrie pe Selișteni dl Silvestru Moldovan în cartea sa *Țeara noastră* (Partea I.):

Spre apus dela Sibiu se află, așezat între dealuri, frumosul orașel românesc Seliște, pe țermii unui rîuleț de munte de asemenea numire. Seliștea este comună veche, care a existat la venirea Sașilor în Ardeal și a fost de veacuri centrul unui protopopiat român. De pe la anul 1860 ea a luat în dezvoltarea sa un avânt așa de frumos, încât acum se poate număra între orașele țerei noastre. Ea are câteva strade pavate, mai multe case mari și frumoase, judecătorie cercuală, pretură, oficiu de poștă și telegrafie, stațiune de cale ferată, tîrg de săptămână, prăvălii mari etc. și mai multe așezăminte culturale. În Seliște se află patru biserici române, trei gr-orientale și una gr-catolică. Dintre aceste trei biserici sînt vechi, zidite în veacurile trecute, ear' una (biserica din „Brata“) e zidită la anul 1881. Aici se află scaunul unui protopopiat român gr-oriental, de care se țin 13 parochii, cu 17,869 de credincioși.

Așezăminte culturale sînt: o școală elementară superioară de copii și copile, cu opt învățători, societatea de lectură sau casina română, reuniunea pompierilor și o reuniune de meseriași; apoi un așezământ economic: cassa de păstrare. În jurul Seliștei se află mai multe comune românești, mari și înfloritoare, pentru cari Seliștea, ca orașel, cu întocmirile și așezămintele ei, este un fel de centru. Numărul locuitorilor ei este de 3750 de suflete, cari sînt, afară de puțini străini, toți Români.

Seliștenii sînt vestiți pentru multe însușiri bune ale lor, precum iubirea de curățenie și de ordine, evlavia și iubirea de carte, ospitalitatea etc., apoi femeile indeosebi pentru hărnicia și frumusețea lor și pentru portul lor, întocmit cu gust și eleganță.

Ocupațiunea Seliștenilor, precum și a Românilor din satele, ce încunjură Seliștea, a fost odinioară *economia de vite și indeosebi oieritul*. Ei treceau cu turmele lor, compuse din mi de oi, în România și Basarabia, apoi peste Dunăre pe câmpiile Bulgariei și ale Turciei. Seliștea și satele, ce o încunjoară,

sînt așezate pe margine, adică dela ele încolo spre meazăzi nu se mai află comune, ci numai munți până dincolo de graniță, înspre șesul României. De aceea locuitorii lor sînt cunoscuți ca oieri sub numele de „mărgineni“. Ocupațiunea de frunte a lor este și acum oieritul, dar' scumpindu-se pășunatul atât la noi, cât și în România, Seliștenii, ca oameni harnici, întreprinzători și umblați în lume, s'au apucat și de negoț, făcând câștiguri bune. Uaii din ei au deschis bolți în Seliște, alții prin satele din apropiere, ear' mulți dintre ei, mai cu seamă din cei mai tineri trecînd în România cu oile, s'au așezat în diferite orașe ale României, ca boltași. Toți acestia însă sînt mândri de originea lor și țin legături neîntrerupte cu rudeniile și prietenii de acasă. Între Selișteni se află și mulți meseriași; cu deosebire sînt vestiți *cojocarii din Seliște, cari pregătesc lucruri de cojocărie foarte frumoase și trainice*. Femeile indeosebi se ocupă cu țesături; ele țes din lână țoale și tot felul de straie pentru casă, apoi pânză frumoasă și trainică, cu un cuvînt ele își îmbracă casa cu țesături eșite din mâinile lor.

Femeile din Seliște și jur sînt vestite și mult admirate pentru frumusețea lor, care

O lucrătoare de cojocărie în Seliște.

se ridică mult și prin portul lor încântător.

Călătorul neamț Bergner, cercetînd Seliștea, a fost încântat de frumusețea Seliștenilor și de eleganța portului lor. „Formele corpului lor, — scrie el în cartea sa, — sînt proporționate, părul este une-ori bălău, mai mult însă negru, ochii au adese o strălucire pasionată, trăsurile feței sînt fine și ele au adese fața roșie ca sângele și albă ca spuma laptelui. Grație desvîrșită, finetă în trăsurile feței, dispoziție fermecătoare, conștiență despre frumusețea lor, amabilitate răpitoare și n'ai pe sus de toate o vioiciune atrăgătoare: eată însușirile unei Seliștene. Ce frumoase sînt ele!

Într'adevăr îi vine omului a crede, că cineva a ales dintre Românele din țeara întreagă pe cele mai drăgălașe și le-a așezat aici“.

Ilustrația noastră este luată din viața meseriașilor selișteni, înfățișându-ne o lucrătoare de cojocărie, un ram înfloritor de industrie selișteană.

PARTEA ECONOMICĂ.

Câmpurile bătute de grindină.

(Urmare și fine).

La pomi sînt de a se avî în vedere următoarele: ranele mai mari ale crengilor și trunchiului se ung cu ceară de pomi, peste care se presară cenușe ca să împedecă curgerea ei. Ceara de pomi se poate pregăti: din 2 chilo rășină de brad, care se topește pe încetul, punîndu-se în ea 70 gr. oleu de in și 280 gr. alcool (spirt), care mai întăiu trebuie puțin încălzit și turnat pe încetul în rășina încălzită, după aceea se amestecă bine toate aceste materii cu ajutorul unui bețigaș făcut snume și pe urmă se toarnă în cutii de bleh.

Pentru ranele cele mai mari se poate folosi și o amestecătură din lut, balegă de vită fără paie și var sau cenușe de lemne, care amestecătură se subție cu apă sau ud de animale și peste aceste, e bine, să se folosească și legături de strepțe.

După-ce au fost astfel legate ranele, e de recomandat ca pomii să se și gunoiască. Aceasta se face în modul următor: în pămîntul de sub coroana pomilor înalți și puternici se sapă 4—8 găuri, largi și afunde de câte 40—60 centimetri, în acele se pune apoi gunoiu din private sau ud de animale, peste cari se aruncă pămînt. Bună e și cenușa, dar' gunoiul de animale nu se recomandă. La

poții tineri și la cei pitici se sapă pămîntul în jurul lor, cât ține coroana, după-ce mai întăiu a fost acoperit cu compost bun; și aici se poate întrebuița gunoiul subțiat din private sau udul de animale.

Tăieturi nu se fac de loc, nici ramurilor nici trunchiului; pomul a suferit destul, și prin tăieturi numai s'ar adauge la suferințele lui. Numai în primăvara următoare să se facă tăieturi, dacă chiar ar fi de lipsă; dar' înainte de a se porni creșterea și prin un om pricepător în ale pomăritului. Acoperirea ranelor cu ceară și ungerea trunchiului întreg cu ciruiala sus pomenită este a se repeta (a se face din nou) și în primăvară.

Asupra viței de vie bătută de grindină ori de brumă sau atinsă de ger, are o mare înfrîntă umblarea timpului după aceea.

Pentru tractarea viței de vie sînt a se avî în vedere și materiile de rezervă ce ea le conține.

Se știe, că în timpul verei, și mai târziu, prin frunze se produc materiile cari se adună în rădăcini și în trunchiu și cari apoi în primăvară se folosesc la producerea surceilor, a frunzelor și fructelor. Cu cât timpul a fost mai priincios peste an, cu atât materiile de rezervă se vor produce mai bine, cu atât lemnul se va coace mai cum se cade și cu atât vom pute avea nădejde mai întemeiată, că planta se va desvolta (va crește) mai bine în anul următor.

Rumpând în primăvară surceii încă tineri, cu chipul acesta depărtăm toate acele materii de rezervă, cari se întrebuințează la formarea altor surcei. Rumpând și surceii mult mai slabi, cari răsar după aceea din puținile materii de rezervă rămase în viță din lipsa materiilor de rezervă, unele vițe pier. Făcând și o a treia rumpere a surceilor, nici o plantă nu e în stare a se împotrivi perirei, dar' la toată întâmplarea nici o viță trainică n'ar mai rămâne.

Este deci lămurit, că o asemenea slăbire a plantelor, ca prin ruperea surceilor, pricinuește și grindina și bruma de primăvara. Dacă acum după aceste vătămări urmează un timp foarte priincios, frunzele cresc și prin ele se adună materii nouă, așa că pierderea dintâin a materiilor de rezervă este puțin simțită; din contră, urmând timp mai puțin priincios, frunzele rămân mici și vor produce puține materii de rezervă, ear' lemnul încă nu se imputerește, nici nu se coace.

La slăbirea viței mai ajută și împrejurarea, că după-ce surceii fragezi au fost vătémați numai în parte prin îngheț sau grindină, din vița de unde au crescut ei se arată noi surcei și după câteva săptămâni adesea foarte mulți, dar' cu frunze mici, cari nu-'i sânt de folos viței, ci spre stricare.

Lucrarea viierului se începe aici. În convingerea (credința), că vița n'are putere de ajuns ca să nutrească atâția surcei noi, vom rupe partea cea mai mare a lor și anume pe cei cari n'au struguri, cum și pe aceia, cari nu avem de gând să-'i lăsăm pentru cepuri sau cercuri pe anul următor. Deci ne vom ține de datoriță a nu lăsa prea mulți surcei și cei lăsați să fie la astfel de locuri, unde în anul viitor să-'i putem pe toți folosi.

Pentru tractarea indeosebi adaugem următoarele:

Cu cât gerul a fost mai mare, cu atât surceii au fost mai vătémați. Înghețând de tot, îndată se negresc și cad; înghețând însă numai partea deasupra a lor, sau înghețând numai frunzele și fructele cele gingașe, nu însă și surceii ceva imputeriți, cari, rămânând sănătoși, produc și ei alți surcei, în acest cas, surceii de mai târziu trebuie să se rupă.

Prin grindină se rup sau cel puțin se vatămă rău adesea mai toate frunzele

și o parte a surceilor. La toate vițele însă, chiar și la cele mai rău bătute de grindină, se află surcei despoiați de frunze, căror totuși le-au mai rămas câțiva ochi sănătoși. Din acești ochi es mai târziu surcei numeroși, cari sânt de a se rupe. Prin formarea acestor surcei se perde multă putere din viță. Rumpându-se surceii despoiați de frunze cât mai îngrabă, materiile de rezervă se întrebuințează la desvoltarea de surcei, cari vor pute servi mai târziu ca temelie pentru formarea de vițe puternice.

La vițele bătute de grindină mai vine înainte și o altă împrejurare. Coaja lemnului tânăr și a celui bătrân se vatămă rău. Aceste rame îi pricinuesc viței umflături primejdioase, cari nu se vindecă de loc sau numai foarte cu anevoc. Este știut, că o rană a coajei, care ajunge până la lemn, are înfurișă stricăcioasă asupra nutririi plantelor. Umblarea mustului prin viță este împedecată. Afară de aceasta vițele se rup ușor și nu se pot desvolta decât tare slab din pricina de nutrețiment îndestulitor. De aceea trebuie să îngrijim, ca dedesuptul locurilor, unde vița a fost rău vătémată, să se poată desvolta earăși surcei puternici. Aceasta însă se va pute ajunge, numai cruțând materiile de rezervă și întreagă puterea viței, prin ruperea surceilor nefolositori și dând sucului cale spre locurile de unde așteptăm surcei sănătoși.

Zicătoarea, că rumperea surceilor dela vițele brumate sau bătute de grindină să se amâne câteva săptămâni nu e dreaptă; ci cu cât îi vom rumpe mai de timpuriu, cu atât perdem mai puține materii de rezervă și cu atât vor deveni mai puternici acei surcei, pe cari avem să-'i folosim mai târziu. La câteva zile după vătémarea vițelor putem judeca, cari părți sânt stricate mai rău și cum sânt de a se tracta.

Frunze trebuie însă lăsate cât mai multe, pentru-că singur aceste servesc spre nutriria surceilor, ce se formează din nou și spre imputerirea viței.

În cazul acestor feluri de nenorociri, lucrul de căpetenie e, ca economul să nu-'și ese din sărite și nici să-'și peardă curajul, ci a-'și veni în ori și a se apuca în grabă să mântuiască, ce se mai poate mântui.

Strămutarea roilor în coșnițele mobile.

În coșnițele mobile de-adreptul roii naturali nu se pot prinde; se prind însă în coșnițe de nuiiele, de paie, sau altcum și după aceea se mută în cele mobile.

Coșnița mobilă se pune în rîndială astfel, că se curățește bine pe din lăuntru, se unge cu mătăcină și se așează polița, ear' gratia din polița se acopere. Ramele înzestrate cu începuturi de ceară, cu faguri măiestriți sau vechi — numai de trântori — nu se așează în partea de

sub poliță, atâtea în un rînd câte și în celalalt. Fagurii cu miere să se pună în fundul coșniței. Rame nu li-se pun prea multe; despărțământul de sub poliță nici la o întâmplare nu se umple dintr'odată cu rame, ci se potrivește astfel, ca roiul să le poată cuprinde pe toate, atât pe cele din rîndul din sus, cât și pe cele din rîndul din jos.

Pregătită în modul acesta, coșnița mobilă se pune pe o pânzătură s. p. o față de masă, se ia coșnița cu roiul, se întoarce frumos cu gura în sus, albinele din ea se stropesc cu apă rece, după aceea coșnița se bate cu putere în palme, ca albinele să cadă în fundul ei, apoi prin o smuncitură aceste se aruncă pe fața de masă spre gura coșniței mobile și fiind de lipsă, se mai stropesc cu puțină apă rece. Ele pornesc îndată către coșnița mobilă, în care intră, așezându-se la locul lor și în acest mers se poate ușor vedea și matca. Albinele, ce au rămas în coșnița de nuiiele, se scutură și ele pe fața de masă, ear' coșnița se mută într'un loc mai depărtat.

Așezându-se și liniștindu-se albinele, în coșnița mobilă se pune fereastră, care se împinge tocmai lângă rame, se pune lățișorul de sub fereastră și ușe, ear' coșnița astfel gătită cu tot ce trebuie, se duce la locul ei în stupină.

Mai târziu, după-ce albinele au umplut ramele date, li-se mai pun alte două rame, unul din sus și altul din jos. Cel mai potrivit mod de așezare al acestor rame este, scoțând cu ori-ce prilej cei doi faguri dindărăt și în locul lor punând ramele, ce le dăm din nou, ear' la urmă, lângă fereastră punând tot pe cele cari au mai fost. Umplând despărțământul din jos, stupul se trece și în cel din sus, ceea-ce se face descoperind gratia și punând în acel despărțământ un fagur cu ouă și pui, cum și 2—3 rame cu începuturi de ceară. Pe urma puilor și ouălor albinele se trag mai iute în despărțământul din sus și se apucă mai îngrabă de lucru.

Asigurările contra grindinei și a focului.

(Urmare și fine).

Mai bune pentru asigurările de grindină sânt societățile pe acțiuni, cari percep prime fixe, fără de a mai pretinde vre-o altă plată suplimentară, venitul și pierderea privește numai pe acționari sau pe părtașii afacerii.

Agricultorul să nu-'și aleagă societatea aceea, care are prime mai mici, ci el să caute care societate despăgubește mai corect și mai bine pe daunați.

Primele cele mari pentru asigurările de grindină se bazează și ele, după-cum s'a spus deja, pe participarea cea rară a agricultorilor la asigurare.

Dacă ar ajunge asigurările de grindină așa de comune, ca cele de incendiu,

atunci ar fi imposibil ca primele de asigurare să nu fie scăzute până aproape la cele de incendiu, ba ar putea fi chiar și egale. Din cauza aceasta e bine ca agricultorii să se asigure la societăți cari au asigurării cei mai mulți și aproape din toate cercurile (județele), pentru-că atunci devin mai puțin simțitoare daunele pentru clienții singuratici. O participare comună a tuturor agricultorilor la asigurări de grindină ar fi atât pentru bine-înțelesul interes al agricultorilor cât și pentru binele tuturor oamenilor.

Țăranului (agricultorul) îi lipsesc adese-ori cunoștințele necesare pentru viața practică. El nu socotește și nu se gândește, că dacă are de a primi trebuie să și dea ceva. El totdeauna crede, că paralele date pentru asigurare ar fi parale asvirlite pe gărlă. Pe lângă aceasta el este și bănuitor pentru tot ce e nou și străin. El privește primele de asigurare ca o nouă contribuțiune și plățirea acestor prime se face fără voce din partea agricultorului, nu arare-ori auzi dela cei-ce adună milă pentru îngrindinați, că contribuitorii le pun numele de colectori de dare pentru grindină,

Agricultorul (țăran) se lasă prea bucuros în grija altora. La cas de incendiu sau grindină el merge din casă în casă tânguindu-se și cerând milă. Este numai, ce e drept, un frumos obicei de a ajuta pe oamenii cari au îndurat pagube de incendiu sau grindină, dar' acest ajutor să nu fie o laudă pentru nepăsare și mai puțin o îndemnare. Colectele pentru incendiați și grindinați ar fi bine pe deo parte să fie oprite, pe de altă parte adaosul de dare ce se percepe pentru casuri de felul acesta, să poarte alt titlu. Dacă știe fiecare că la casuri de incendiu sau grindină, contra cărora s'ar putea asigura, cum am zis, dacă știe fiecare că nu se mai poate basa pe mila publică, atunci a bună-seama va căuta fiecare mijloacele posibile de a plăti și neînsemnata sumă, ce se cuvine pentru primele de asigurare.

Asigurarea este privită din partea multor agricultori ca o adevărată loterie. Ca unul care dă pe fiecare an o sumă oare-care de bani pentru loterie și care devine în urmă mănios, văzând că nu câștigă, așa cred și mulți asigurați, dacă plătesc mai mulți ani primele de asigurare fără de a primi barem odată o despăgubire. După părerea mea în cele mai multe casuri nu răutatea este cauza neasigurării, ci numai singură nepriceperea.

Numai foarte puțini înțeleg că este o mare deosebire, când dai în fiecare an o mică sumă, pe care nici nu o simțеști, cunoscând, că prin așa ceva ai scăpat și pe alții de nefericire, decât când în un singur an îți vezi deodată recolta nimicită, acea recoltă în care ai pus cea mai mare speranță și din venitul căreia îți-ai fi putut plăti darea și alte cheltueli, ai fi

putut trăi un an de zile cu întreaga familie, având la urmă și a sămăna în primăvara viitoare.

Nu este rău, dacă omul cruță unde trebuie, nu cum zice proverbul: „a cruța la țărțe și a nu te uita la făină“, și pe dreptul, nici o contribuțiune benevolă nu e mai nimerit aplicată, decât micul sacrificiu pentru o asigurare de incendiu sau grindină, prin care îți-se garantează liniștea, că nici-când nu ai să fii despoiat de bunul tău.

Profit nu aduce nici o asigurare; pentru așa ceva nici nu sunt create. Ele sunt create numai pentru a vindeca repede și sigur ranele cari pot ruina pe agricultor cu deservire. Agricultorul încă să nu se asigure la societăți amăgitoare, ci la societăți solide, recunoscute și chiar recomandate de stat.

O pedecă nu tocmai neînsemnată pentru asigurarea contra grindinei la timp mai este și aceea, că pe timpul acestei campanii agricultorului îi lipsesc paralele.

Unele comune în cari se află bănci de împrumut, au făcut asigurări peste tot cu bune rezultate, căci banca avansează sumele de prime necesare pentru membrii ei și le încassează numai toamna dela membri. Ba și din alte puncte de vedere se recomandă asigurarea în comun.

Asigurarea agricultorilor contra grindinei se îngreunează mult și prin aceea, căci împrejurările și cheltuelile laterale împreunate cu încheierea asigurării desgustă pe agricultor, pe de altă parte nici agentul nu-și dă destulă osteneală, știind că procentul ce 'i-se cuvine, după prima ce are de a plăti asiguratul, are să fie neînsemnată, căci țărani nu dispun de averi mari și prin urmare nici asigurările lor nu pot fi mari. Acestei pedeci însă ușor 'i-se poate pune capăt, căci la țeară primarii pot forma și aduna ofertele de asigurare din comunele lor și le pot înainta de-adreptul direcțiunii societății de asigurare.

Pentru cercurile agricole, societăți de consum și ajutor reciproc, este consult a se face o asigurare comună (colectivă) pentru toți membrii. Prin așa ceva fiecare este asigurat la timp, cassa cercului agricol sau a altei reuniuni poate avansa suma necesară pentru primele de asigurare, rămânând a 'și-o încasa dela membrii ei după secere. Societățile de asigurare încă acoardă oare și-cari favoruri. Ele restring în mod însemnat taxele pentru despăgubiri de daune, cari la singuraticile societăți se urcă până la 12% din suma de despăgubit. Societățile de asigurare permit în cazul acesta asiguratului de a-și alege însuși un reprezentant în comisiunea de lichidare, și primele de asigurare în cas că nu le avansează cassa reuniunii, se pot plăti toamna pe lângă o dobândă neînsemnată.

Mai mult îmbrățișează țărani asigurările de incendiu, decât cele de grindină, și la incendiu este de recomandat asigurarea colectivă, căci societățile de asigurare acoardă aceleași favoruri asiguraților ca și la grindină.

Din cele expuse până aci se poate vedea destul de clar, că asigurările sunt bune și este numai o absurditate, când cineva își lasă averea lui la voia întâmplării; deci fiecare să facă tot posibilul și să-și asigure bunul său, dacă vrea să ducă o viață liniștită și dacă vrea să nu se trezească din om cu stare dintr'odată ruinat.

Sfaturi economice.

Creșterea anume a unei matce.

Sunt matce, cari din pricina bătrâneții sau din o scădere oare-care, nu mai au puțină de a oua în regulă. Stupul cu o astfel de matcă nu se îmbunătățește, stă locului, căci albinele nu 'i-se înmulțesc.

Uitându-ne la un fagur din un atare stup dăm de ouă și pui puțini. Ouăle nu le aflăm ca în fagurii stupilor, ce se află în bună rânduială, — adică celulă de celulă cu ou, unde matca s'a apucat odată de ouat, — ci ici-colea câte un ou, ear' în unele celule și mai multe ouă. Aceste sunt semne, că matca a devenit nevoiașă și trebuie crescută alta în locul ei. În Maiu e timpul potrivit pentru lucrul acesta și cu cât mai îngrabă cu atât mai bine. Spre acest sfârșit matca se prinde și se ucide. În stupul acesta se pune un fagur cu ouă și pui tineri din un alt stup cu matca în regulă, ear' fagurii cu ouă și pui tineri din stupul cu pricina se mută în alți stupi. Din ouăle ce 'i-le-am dat stupului fără matcă, albinele își cresc în Maiu o matcă bună.

Ugerul caprelor.

În urma mulsului și trăsăturilor ugerul caprei devine neobiceiuit de tare și nu arare-ori vin înainte și ugere cărnoase. Ceste din urmă dovedesc, că capra nu e bună de lapte. Ugerul caprelor bune de lapte, după muls rămâne fleșcăit și nu e acoperit cu păr aspru, ci cu fulgi moi.

Roaderea ieslelor din partea vacilor.

Scăderea aceasta de a roade ieslele se arată mai adese-ori primăvara, când vitele capătă tot nutreț uscat și se preface în datină, astfel că toate vitele dintr'un grajd se obișnuiesc cu ea. Ținând mult acest înveț, poate avea urmări rele față de sănătatea vacilor. Pentru desvătare se recomandă următoarele: îndată ce o vacă începe a roade ieslele, se prăjește $\frac{1}{4}$ chlgr. sare cu o lingură de unsoare de porc și se dă animalului în țărțe sau în alt chip ca să le lingă. Fiind simplu și ieftin acest mijloc, nu e greu de a face cercare cu el.

Statutele „Societății junimei” din comuna Babța.

(Urmare și fine).

§. 27. La schimbarea statutelor sau la dizolvarea societății, în obiectul acesta decide adunarea generală, când e de lipsă prezența alor jumătate a membrilor. Dacă nici atâția nu sînt prezenți, atunci adunarea se amîna pe două săptămîni, când apoi se aduce hotărîre validă fără privire la numărul membrilor.

§. 28. Cercul de activitate al adunării generale e următorul:

a) alege membrii comitetului și oficialii;
b) supraveghează respective revede rațiunile și biblioteca.

c) dă cassarului, controlorului și bibliotecarului absolutor.

d) pertractează unele propuneri și primește membri noi;

e) premiază sau distinge membrii ordinari meritați și

f) decide în cauza primirei și schimbării statutelor sau a dizolvării societății.

§. 29. Decisiunile în adunările lunare și cele generale, precum și în adunarea comitetului le aduce de comun mulțimea, luând afară la excluderea unui membru sau la desființarea societății, când pentru validitatea decisiunilor se recere trei pătrimi din cei prezenți. Dacă numărul voturilor ar fi egal, atunci votul conducătorului decide.

§. 30. În convenirile lunare și în adunările generale fiecare membru poate vorbi și votisa, dar e dator a se acomoda statutelor și admonierile conducătorului a le primi.

Cine voește a pași din sinul societății e dator a aduce la cunoștința conducătorului.

§. 31. Venitul din fondul societății $\frac{1}{4}$ parte va servi pentru premii, $\frac{1}{4}$ spre încălzit, luminat, procurarea de mijloace de gimnastică sau instrumente musicale și de cânt; suma întrecătoare se poate întrebuița la aranjarea de petreceri.

§. 32. Petrecerile totdeauna se pot ține numai în loc onest și cu licența conducătorului. Pentru susținerea ordinii și onestității sînt datori a supraveghea președinții respective aranjatorii.

§. 33. La începutul anului și adevă înaintea adunării generale comitetul raportează despre activitatea societății de pe întreg anul; despre aceasta subșterne și inspectorului reg. școlastic comitatens.

§. 34. Încât e pentru ordinea consfătuirilor și cercul de activitate și purcedere a oficialilor ar fi de lipsă a circumscrie mai pe larg, aceste se vor efectui prin un regulament de purcedere.

§. 35. La cas, dacă societatea junimei din lipsa de cercetare n'ar pute susta, spre acel scop în o adunare generală extra ordinară prin majoritate de trei pătrimi a celor prezenți se desființează interimal. Banii societății însă sub supravegherea antistiei comunale se depun pentru creștere în loc sigur; altă avere a societății, precum biblioteca se grijește până se înființează o nouă societate. Dacă în decurs de 10 ani nu se poate înființa, atunci banii și altă avere prin primăria comună se dăruiesc în folosul școalei gr.-cat. locale, eventual bisericei gr.-cat. locale.

Averea expusă stricăciunii, sau atunci îndată după desființarea societății, sau mai târziu ori-când se poate preface în bani, și acestia a se folosi în scopul indegetat mai sus.

§. 36. Toate acele decisiuni aduse, la cas de a schimba statutele, sau la desființarea

societății și folosirea averei, înainte de a intra în vigoare sînt de a se subșterne ministrului de interne.

§. 37. Aceste statute primindu se de adunarea generală se scriu în patru exemplare și prin președintele și notarul interimal subștern dlui ministru de interne pentru aprobare, deobligându-se societatea a se supune întru toate urmărilor legeri.

La cas, când societatea ar urmări alte scopuri decât cele prevăzute în statute, sau ar trece peste cercul de activitate ale aceleia, încât prin activitatea sa s'ar periclita interesele statului sau ale membrilor, atunci prin guvern neamînat se se închidă și după rezultatul investigațiunei făcute în regulă se se poată sau desființa cu totul sau a se astringe la ținerea punctuoasă a statutelor sub pedeapsă de a se desființa.

Dat în Babța, la 21 Nov. 1898.

Elia Ardelean m. p., Elia Crișan m. p.,
președinte interimal. notar interimal.

Știri economice.

Starea sîmînturilor. Conform datelor oficioase ale ministerului de agricultură, starea sîmînturilor în a doua jumătate a lunii curente a fost următoarea:

Grîul de toamnă și primăvara se promite mijlociu și unele locuri prima mijlociu. Teritoriul sîmînat cu grâu ar fi cam 5 milioane jugere catastr., care peste tot promit 7 măji metr. per juger, astfel producțiunea întreagă de grâu se poate extima la 33—34 milioane măji metriche. Mai bune sînt grânele din Câmpia-mică și marginile Dunărei.

Sęcara e mijlocie și e sîmînată pe un teritor cam de 1,600.000 jug. cat. și se poate extima în calcul mediu cam 16 măji per juger, deci 9.40 milioane măji în toată țeara. Sęcara mai bună se așteaptă în dreapta și stînga Dunărei și pe lângă Tisa și Murș. Orzul asemenea e mijlociu și se așteaptă cam 7 măji metr. per juger și astfel întreagă producțiunea va fi cam 14 milioane măji metr. Ovėsul e sîmînat cam pe 1,850.000 jug. cat. și se promite mijlociu, deși e cam buruienos. Răpăța e indetullitoare. Sîmînatul cucuruzului e împedecat încâtva de timpul prea schimbăcios. Păstăioasele, legumele, inul, cânepa și hemeiul promit destul de mult. Napii de săhar și de nutreț sînt indetullitori. Măzăricea și luțerna bine crescută a fost cosită prima-oară. Fînațele sînt indetullitoare. Despe vii sînt variate rapoartele. Mai bune sînt în țintul din stînga și dreapta Dunărei; mai slabe pe pustă. Poamele promit mai puțin.

Mină de aur licitată. Judecătoria cercului Abrud comunică oficios, că în mobilele și aparținătoarele societății pe acții „societă Lyonnaise des mines d'or de Catalie” cu sediul în Roșia-montară, s'au licitat la 21 i. c. Prețul exclamării a fost 36.908 florini.

Exportul de vite din România. Primul transport de vite îngrășate și de galițe din România și țările de jos s'a făcut în săptămânile trecute și după-cum se anunță a succes foarte bine. România și-a deschis dar' o nouă și importantă piață pentru exportul vitelor și a galițelor.

Circulația și prețul bucatelor și mărfurilor în săptămîna trecută:

Grîul la bursă a scăzut în preț și circulația a fost mai mică. S'a vîndut cu 14.25—15 fl. per m. m.

Sęcara încă a scăzut în urma ofertei prea mari. Prețul s'a mișcat între 9.70—10 fl.

Orzul în Budapesta costă 7.50 fl. Sęc circulează puțin.

Ovėsul mai mult se oferă decât se cum-pără. Sęc vinde cu 7.50—7.90 fl. per m. m.

Cucuruzul față de săptămîna trecută se caută și mai puțin și e mai eftim. Sęc vinde cu 5.60—5.80 fl.

Zaharul se vinde per căpătîină cu 37.50; în patrați 38.50 fl. și pile 36.50.

Cafeaua se vinde cu prețul scăzut de pînă acum. Acum se așteaptă producțiunea nouă din India, care, se vestește, va fi cu prețuri urcate.

Orezul se vinde cu prețurile cele mai urcate.

Țeara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murș

de

Silvesru Moldovan.

Valea Someșului-Rece.

(Urmare).

Noi însă ne îndreptăm pașii pe calea principală, care șerpuește spre mează-noapte prin o regiune de munte romantică, trecînd peste coastele de munți, la o înălțime de 1200—1400 m. De pe piscurile, ce se înșiră de-a lungul ei, ni-se deschid cele mai frumoase priveliști. Cea dintăiu înălțime mai însemnată este muntele Dobrin, de pe vîrfurile căruia privirea ne pătrunde departe peste văi și dealuri, pînă la Cluj, în valea Someșului-Mic. În dreapta curge apa Șoimului, prin o vale împrejmuțată cu păduri de brădet, cari se continuă mai departe spre răsărit, în Valea-Ierii și pe coastele Muntelui-Mare.

Dela Dobrin calea ne conduce peste coaste pleșuve pînă la Dealul-Negru, a cărui culme asemenea e pleșuvă, dar' în curînd urmează loc păduratic și calea trecînd peste Vîrfurile-Roșu coboară la cătunul La Ofel. Casele acestuia se află împrăștiate în stînga prin văile prăpăstioase, în cari se află izvoarele pîrului negru, un afluent al Someșului. De aici calea urcă coastele muntelui Piatra-Caselor (1440 m.), de unde se coboară spre răsărit o cale de costișe în Valea-Calului, un afluent al Vălei-Ierii. Valea-Calului este foarte romantică, împrejmuțată cu dese păduri de brădet; pe malurile ei sînt câte-va ferestrate, ca niște oaze în mijlocul codrilor de verdeață.

Dincolo de Piatra-Caselor calea se îndreaptă spre răsărit și urcă muntele Dimbul-Văcarului, de pe a cărui culme, dela o înălțime de 1390 m. avem o panoramă frumoasă, oferită de muntele Vîrfurile-Rotunda, care se înalță spre stînga, înspre Someșul-Rece. Tot în stînga, spre mează-noapte se află muntele Perșa și locul numit Stîna-Vidrenilor, de unde avem priveliști frumoase. Cu deosebire ni-se deschide o panoramă admirabilă jur împrejur asupra regiunii mai apropiate, de pe culmea muntelui Perșa, la o înălțime de 1350 m. Spre meazăzi vedem înălțându-se Dobrinul cu soții lui, spre apus se aștern, ca o uriașă hartă, platourile Măgurei și a Mărișelului, despărțite de Valea-Răcătăului, apoi urmează în cerc, spre mează-noapte muntele Ijar, dincolo de Someș, ear' pe partea de dincoace Vîrfurile-Bêtrîna și Dudaia. Dela acesteia spre meazăzi se ridică, ca un uriaș părete de stîncă Măgura-Mare, la o înălțime de 1345 m. în aretul comunei Muntele-Rece, care se află în calea principală.

Muntele-Rece este o comună de munte împărțiată între Someș și Valea-Ierii. Centrul ei se află la poalele muntelui *Vîrful-Tertavii* (1320 m.) pe unde trece și calea și unde regiunea, împrejmuită jur împrejur cu munți, ne prezintă un peisagiu idilic; ea este udată de riulețele *Rișca-mare* și *Valea-Tangerarului*, cari își îndreaptă cursul spre Someș. Dela Muntele-Rece calea coboară spre valea Someșului-Mic, unde putem sosi pe la Feneșel sau Stolna.

În dreapta dela calea de munte, ce trece pe la Dobrin și Muntele-Rece, se află Valea-Ierii, un afluent al Arieșului. Ea isvorește din Muntele-Mare și curge la început spre meazănoapte-răsărit, dar în aretul Muntelui-Rece își schimbă direcția spre meazăzi-răsărit, îndreptându-se spre Arieș.

Clima. Ocupațiunile locuitorilor de pe Someșuri.

Ținutul muntos de pe Someșuri este în cele mai multe părți neroditor și din cauza climatei aspre nu se prea pot prăsi cereale. Cu deosebire e aspră clima înspre creștetul munților, pe la izvorul celor două râuri. La Onceasa, în munții Bihariei și la Dames, în regiunea isvoarelor Someșului-Rece nu rodește nici ovășul, nici crumpenele și pe coastele munților, ca și prin văi nu se află decât păduri și pășuni.

Pe aici iarna e lungă și aspră, căci de obicei la începutul lui Octomvrie, uneori chiar și în Septemvrie încep ninsoarele, și zăpada ține până în Aprilie și Maiu, când abia, pe timp scurt, își lapădă munții mantia albă, împodobindu-se cu flori și verdeață.

Chiar și verile sunt răcoroase și adeseori în lunile de vară se așează neguri pe văi și munți. Astfel în istorica zi dela Fântânele, care a fost în luna Iulie (1849), o negură deasă a acoperit ținutul dela Fântânele „încât om pe om nu se vedea”, ceea-ce a contribuit mult la triumful Moșilor asupra oastei lui Vasváry.*)

În mijlocul munților, pe cursul de mijloc al Someșurilor se extind platourile Măgurei și Mărișelului, cari deși sunt expuse vînturilor, au o climă mai blândă. Cu deosebire are climă priincioasă sîmănăturilor Mărișelul, unde rodește și se coace și grăul.

Natura solului și cu deosebire stările climatice au determinat ca de obicei, așezarea locuințelor omenești și ocupațiunile locuitorilor De aceea ținutul de pe la isvoarele ambelor Someșuri este așa zicînd nelocuit, și numai stănele și ici-colea câte o casă erarială de a pădurarilor (căsoaie) reprezintă locuințele omenești. Astfel este și ocupațiunea Românilor de aici.

Lucrarea câmpului e foarte restrînsă și ocupațiunile mai de frunte sînt economia de vite și pădurăritul. Mulți, cu deosebire prin comunele Muntele-Rece, Someșul-Cald și Someșul-Rece etc. se ocupă cu facerea cărbunilor de lemn, pe cari îi transportă în saci pe cai de fi vînd prin Huedin, Gilău și Cluj. Românul „cărbunar” (szenes oláh) de pe Someșuri este o figură bine cunoscută, care se vede zilnic pe stradele Clujului, conducîndu-și de funie calul și îmbind din poartă în poartă marfa sa spre cumpărare. (Va urma).

*) Vezi: Rotacismul la Moși și Istrieni, de Frâncu-Candrea: Toponimia, pag. 115.

CRONICĂ.

Românii în America. O abonentă din America a „Foi Poporului” ne trimite următoarea scrisoare, pe care o dăm întocmai:

Munhall Pa, 15 Maiu 1898.

Sărbarea Sf. Paști alor 5 Români din America, *Homestead Pa*: *Silvia Nicoară, Michailă, Gavrilă, Vasilie Serafion și Veneamin Muntean*, în ziua de Paști la 8 ore dimineața s'au dus la Sf. biserică rom.-cat., ascultând d-zeeasca slujbă, la 11^{1/2} ore întorcîndu-se la casa unui creștin slovac Ioan *Ulizny*, am prânzit și ne-am petrecut cîntînd mai multe *poesii și versuri naționale, precum și „Deșteaptă-te Române”, „Astăzi fraților Români”, a „Dlui Lucaciu” etc. fără de a fi conturbați de gendarmi, polițai sau alți domni împintenași.*

Cu distinsă stimă: *Silvia Nicoară.*

Exemplele atrag Ni-se scrie din *Valdhid*: Comuna *Valdhid* e o comună mare săsească. Românii, mai înainte foarte puțini, erau împărțiți în uniți și neuniți, administrându-se de către preoții dela Șaroș. — La anul 1833 s'au unit cu toții și au căpătat paroch în loc. Sub conducerea acestuia la anul 1863 s'a ridicat o biserică de peatră, dar încă neterminată, lipsindu-i turnul și aranjarea internă; murind acela la anul 1879 a fost introdus de paroch *dl Teodor Borza*, fost paroch la Șaroș, care curînd s'a și apucat de lucru. Mai înainte a exoperat întregirea porțiunii canonice, ear' pentru infrumșetarea bisericeii, în același an a întemeiat o reuniune de femei, care a procurat în biserică străni după modelul strănilor din frumoasa biserică a *Mediașului* — un chivot, sfeșnice și acoperemînte frumoase pe sf. pistol, vestminte sacre, un candelabru de cristal, ear' în ziua *Înălțării Domnului a. c.* cu o ceremonie deosebită, s'au sfințit vasele sacre de noi cumpărate. Tot din fondul reuniunii s'au mai acoperit multe trebuințe ce se recer.

Fiindcă parochia nu are nici un venit, la anul 1892 parochul a depus dela sine 25 fl. v. a. pentru crearea unui fond parochial, care sumă în fiecare an o plătește tot dela sine, la care mai contribuind după putință și poporenii, azi fondul dispune de 500 fl. Lipsind cărțile bisericești, tot amintitul preot a dăruit sfintei biserice *Mineiul*, un *Octoich* și un *Penticostar*, dar' culmea decoarei sale este, că deși e aproape de 70 de ani, servind în anul al 45-lea al preoției, totuși în *Dumineci* și sărbători, ear' iarna de trei-ori pe săptămîna instruează tinerimea în cele trebuincioase, și cu deosebire în cîntările bisericești. Sub decursul sfintei liturgii se cîntă toate cîntările de tinerime în trei tonuri cu o rară frumșeță.

Dintre poporeni la exemplul dat de paroch încă au dăruit unii sfintei biserice lucruri frumoase, anume: *Nicolae Noșiu* două frumoase străni cantonale, *Teodor Radu* un prapor, *Irina Popovici* și *Iristina Radu* două acoperemînte frumoase pe tetrapod, *Mariș Radu* un covor frumos, și stimata doamnă *Virginia Fișer* o față de masă.

Pompierii din Sibiu. *Duminecă* și *Luni*, Sibiuul a fost îmbrăcat în haine de sărbătoare. Pompierii din loc și-au sărbătorit iubileul de 25 de ani dela înființare. La sărbări au luat parte delegați de ai pompierilor din provincie, între cari și Români, aducîndu-și fiecare delegațiune musica. Sărbările au fost cercetate cu simpatie și cu căldură din partea cetățenilor din loc.

Daruri generoase. În nrul trecut am publicat o mulțumită din *Orșova*, pentru unele daruri frumoase ale fraților *Canidachy*. Acum ni-se scrie din *Orșova* următoarele:

Contribuirile prea însemnate ale fraților *Canidachy*, au dat un impuls puternic la alte daruri și contribuiri așa, că zilele aceste m. st. domn președinte al comitetului parochial *George G. Ioanovici*, a lăsat de s'a făcut o prea frumoasă poartă de fer la curtea bisericeii noastre în preț de 100 fl., ear' acum doi ani, pe lângă aceea, că a dezvoltat o activitate mare la construirea turnului, a lăsat să se facă crucea de pe acela într'un mod măiestrit, pentru care încă a dat 60 fl. v. a.

Tot acum domnul *Heracles Lazar*, comerciant în *Steinbruch*, de naștere însă din *Orșova*, după-ce în nenumerate rânduri a contribuit pentru diferite scopuri în comuna noastră cu sume considerabile, așa d. e. și la reconstruirea turnului și, după-ce a îndemnat și pe frații *Canidachy* cu contribuțiunile lor, — a predat comunei bisericești prin cesiune o pretensiune a d-sale față de altă persoană, în suma de 172 fl. v. a.

Și în fine marele proprietar *C. Ferariu* din *Craiova*, la îndemnul domnilor *Canidachy* și *H. Lazar*, ni-a trimis ca ajutor la îngrădirea cimiterului suma de 200 fl. v. a.

Comitetul nostru parochial, în vederea acestor fapte atât de neașteptate, generoase și creștinești, — cari pot pune și pe cele mai împetrite inimi pentru atari scopuri mărețe pe calea cea adevărat creștinească, de unde pot privi cu ochii sufletului lor, spre locul vecinului repaus, nu poate a desconsidera atari fapte mărețe, — ci vine și pe această cale a exprima domnilor mai sus amintiți cele mai adânci și creștinești mulțumiri.

Dumnezeu Atotputernicul să le răsplătească după faptele lor! *Traian Hențu*, not. com. paroch.

Despărțemîntul V. al „Asociațiunii”. Am amintit, că despărțemîntul al *V-lea, Săliște*, al „Asociațiunii” își va ține adunarea a *treia zi de Rosalii*, în *Apoldul-mic*. Dăm acum programul adunării, care e următorul: 1. Deschiderea adunării generale prin președintele despărțemîntului. 2. Apelul nominal. 3. Raportul general al comitetului și proiectul de budget pro 1899. 4. Alegerea unei comisiuni pentru cenzura obiectelor de sub 3. Exmiterea unei comisiuni pentru acuirea de membri noi și încasare de taxe. 6. Designarea unei comisiuni pentru premiarea cultivătorilor de legumi. 7. Disertațiuni. 8. Raportul comisiunii de sub punct 4 și 5. 9. Alegerea alor 2 reprezentanți ai despărțemîntului la adunarea generală a *Asociațiunii*. 10. Eventuale propuneri întru promovarea intereselor *Asociațiunii*. 11. Alegerea comitetului pe un nou period de trei ani. 12. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal. Din ședința comitetului despărțemîntului *V. Săliște*, ținută la 9 Maiu 1898.

Constantin Herția, *Dr. N. Caleșaru*, notar. v-dir.

Inmormântarea lui Gladstone. Sâmbătă s'a făcut inmormântarea lui Gladstone, cu o solemnitate rară. O imensă lume a luat parte la acest act trist, împreună cu reprezentantul reginei, lordul *Pembroke*, principii și principesele casei regale, atașaii puterilor, reprezentaii domnitorilor străini. Între cei cinci dignitari, cari mergeau de ambele părți ale carului mortuar și duceau vëlul de doliu, era și principele de *Wales* și principele de *York*. Ceremonia funebrelă a fost scurtă. După inmormântare principele de *Wales*, împreună cu ceilalți principii s'au dus la văduva Gladstone și și-au exprimat de nou condolențele.

Ploi. Din mai multe părți ale țerei ne vin știri despre ploi colosale. Mai mare a fost tempestatea Sâmbătă între gările *Aghireș* și *Nadășul-unguresc*, unde torentul de ploaie a fost atât de cumplit, încât pârăiele eșindu-și din alvii au nămolit câmpul. Apa a exundat și a spălat umplătura dela calea ferată. Trenul accelerat care venia dinspre *Budapesta* a fost oprit la gara *Aghireș*. Cu întârziere de 7 ore și-a continuat apoi calea spre *Cluj*. În România încă continuă a ploua.

Luni noaptea a căzut în *București* o ploaie torențială, care a durat mai multe ore. Foarte multe strade au fost inundate. În comunele *Orbeni* și *Drăgușeni*, căzând ploaie cu grindină, a distrus vre o 140 de hectare viie și 11 hectare pruni.

În comuna *Radoești*, județul *Teleorman*, a căzut ploaie cu grindină de mărimea unui bob de porumb.

Antisemitismul În România se înmulțesc foile antisemite. De câțva timp apare în *Iasi*, această jidovită capitală a *Moldovei*, un organ antisemit, *Ecoul Moldovei*, foarte îngrijit și condus de un spirit naționalist.

De curând a început să apară și în *Oraiova* un atare organ, numit „*Antisemitul*“, care ese odată în săptămână sub direcțiunea dlui *Const. K. Zamphiropol*.

A doua ședință literară a „*Reuniunii sodalilor români din Sibiu*“, ținută la 28 Aprilie c, sub conducerea vicepreședintelui dl *Ioan Ganea*, măiestru cojocar, a fost bine reușită. Măestrul croitor dl *Zah. Voilean*, cu bogate cunoștințe și experiențe câștigate în atelierile cele mai de renume din *Baden*, *Komorn*, *Strigoni*, *Budapesta*, *Karlsbad* etc. și îndeosebi la cursul de 2 luni, făcut la „*Erste Wiener praktischer — Zuschnneider verein*“, a ținut discurs despre croitorie, introducând pe însemnatul număr de ascultători în toate amănuntele acestei bresle. Mult haz a produs dl *Ioan Baltes*, culegător-tipograf, prin citirea corectă a novelei turcești „*Veriga de aur*“. Declamațiunea dlui *George Mocan* bibliotecarul reuniunii, împedecată de a participa, s'a amnat pe proxima ședință.

Cas de moarte. *Nicolae I. Ciurcu*, cunoscutul librar român din *Brașov*, un bărbat foarte activ și sîrguincios, după lungi și grele suferințe a răposat alaltăieri în *Agram*, unde se dusesse bolnav dela *Abazzia* pentru a fi căutat într'un sanatoriu.

Foc și grindină. Zilele trecute un mare foc a pustiit în comuna *Terpin* din comitatul *Bistrița-Năsăud*. 30 de case, toate superedificatele și nutrețul au fost prefăcute în scrum. Paguba se urcă la 100.000 fl. În 25 l. c. pe hotarul comunelor *Blașfalău*, *Aldorf*,

Pintic, *Bistrița*, etc. a bătut grindina, făcând mari prgube în sēmănături și legume. Sēmănăturile nu au fost asigurate. Viscolul a ținut 5 minute. Grindina a fost de mărime extraordinară.

Cancelarie advocațională — strămutată. Dl avocat *Dr. Dumitru Pop* face cunoscut, că cu ziua de 3/15 Maiu a. c. și-a strămutat cancelaria advocațională din *Brașov* la *Mediaș*.

Fulger omorîtor. Ni-se anunță: În hotarul comunei *Socia*, comitatul *Caraș-Severin*, o biată femeie bătrână cu fata și ficiorul ei, săpau la cucuruz, când deodată s'a pornit o vreme grea. Toți trei s'au adăpostit în o colibă din apropiere. Afară vremea din greu, tunetele și fulgerele ce se întreceau se urmau neîntrerupt. Deodată un fulger a căzut drept în colibă, a prins foc și în câteva momente în locul colibeii era un vraf de cenușe, în care s'au aflat trupurile arse ale celor trei.

Florini falși. De un timp încoace deregătorii de postă află aproape în fiecare zi între banii intrați, mulți florini falși. Pe ei se află scris anul 1879, sînt mai ușori ca cei buni și culoarea lor este mai surie. Să presupune, că falsificătorii sînt din *Ungaria*.

Moartea lui Brin. În 24 l. c. a murit în *Roma* ministrul de marină italian *Benedetto Brin*, în vîrstă de 65 de ani. *Brin* a jucat rol însemnat în viața politică a statului italian. El a fost inginer de năi. La 1876 a fost denumit de ministru de marină. La 1892 a primit portofoliul de externe în ministerul *Giolitti* și a însoțit părechea regală italiană la *Berlin*. Anul trecut a fost denumit de nou ministru de marină. El a lucrat mult pentru dezvoltarea marinei italiene.

Provocare. Din *Bocșa-montană* ni-se scriu următoarele: În numele mai multor coriști rugăm pe acela, care a luat bani dela niște rugii ale sfintei biserici, deși a fost rugat și provocat a arăta soccata nici până azi n'a voit s'o arete; dar' facă bine și în timpul cel mai apropiat să ni-o arete, la cas contrar îl vom sili în altă formă, în care va fi atacat și președintele comitetului parochial, care nu voește a descoperi cauza. *Un corist.*

Loc deschis. *)

În dosul foi „*Siebenbürgisch-deutsches Tageblatt*“ nr. 7424 cu datul de 18 Maiu a. c. s'a publicat din partea dlui executor reg. din *Seliște* a pătîmii vînzare în cauza dlui părinte *Dumitru Șurean* contra mea, ceea-ce pentru mine ca întreprinzător e tare vătămător, fiindcă dlui *Șurean* nimic nu datoresc, și dacă am datorat am solvit, căci sînt în stare materială ori-și-cînd a-mi solvi datorințele mele pe cale onorifică, ear' nu execuțională.

Dl executor pe baza dispozițiunilor art. de lege LX. din 1881 nu a avut drept a mă da publicității, căci suma datoriei nu cade în sfera acestui articol de lege.

Binevoiti a lua la cunoștință și a da publicității această declarațiune a mea, rugînd totodată pe dl creditor ca să publice și să revoace amintita publicațiune.

Seliște, la 29 Maiu 1898.

Cu toată stima

Ioan Dubenscu.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacțiia nu primește răspunderea.

R Î S.

Țiganul păstor.

Un cioroiu se duse într'un sat românesc și găsi în mijlocul satului mai mulți oameni adunați, cari vorbiau că le trebuie să-și bage păstori sătești. Țiganul falos se vîrî între ei, stătî „haptac“ și zise:

— Vă alduiască Dumnezeu oameni buni, eu vis omul.

— D'apoi mîi, băgatea-i de ciurdar (văcar)?

— Da, eu știu rîndul la șuștar!

— Da nu 'ți-ar plăcea mai bine la boi?

— Dumnezeu fie cu noi.

— Alt sătean zise: dar' la porci?

— La porci de abia te întorci.

— Ei dar', ai mânca clisă?

— Ah! inima mea cea unsă.

— Dar' păcurar la oi? — Dumnezeu cu noi.

— Ei, dar' ai mânca urdă?

— Dumnezeu sfîntul te audă.

— Bagă-te dar' la cai, că-i umbla calare, ca și un domn mare. D'apoi de te-or arunca?

— D'apoi de nu m'oi băga.

Împărtășită de *Mihail Bene*,
cantor și învățător în *Corond*.

POSTA REDACȚIEI.

Firuța I. A. în *Mercurea*. Unele părți din poezie nu sînt rele, dar' în întregul nu se poate publica. Ar fi mai bine să aduni poezii populare.

G. T. în *Petruvasila*. Coresp. e cam aspră, dar' poate-că vom extrage ceva din ea.

Pentru redacție și editură responsabil: *Andrei Baltes*.
Proprietar: Pentru „*Tipografia*“ societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

Vinuri de pe colinele Ardealului

Iosif B. Teutsch

din vestitele pivnițe ale lui

(curate)

in Sighisoara, JOHANN BILLES.

se pot cîpeta în Sibiu la

Cele mai nobile

[1054] 11-20

Călimdarul săptămânei.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele
	Duminica Rosaliilor.		răs. ap.
Dum.	24 (+) Pogor. S. Duh	5 Bonifacius	4 8 7 52
Luni	25 (+) Afl. cap. S. I. Bot.	6 Norbertus	4 7 7 53
Mart	26 S. Apost. Carp	7 Lucreția	4 7 7 53
Merc.	27 S. Muc. Terapont	8 Medardus	4 6 7 54
Joi	28 Cuv. P. Nichita	9 + Joia verde	4 6 7 54
Vineri	29 Cuv. M. Teodosiu	10 Margareta	4 5 7 55
Sâmb.	30 Păr. Isachie	11 Varnava	4 5 7 55

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.
Luni, 25 Maiu: Cetatea-de-baltă, Eted, Iliia, Marpod.
Mart, 26 și Mercuri, 27 Maiu: Lăpușul-romănesc.
Mercuri, 27 Maiu: Badonul-de-Câmpie, Jimborul-mare, Șomania, Vințul-inf., Vințul-sup.
Joi, 28 până Sâmbătă, 30 Maiu: Proștea-mare.
Sâmbătă, 30 Maiu: Jibău, Motișdorf, Petelea.
Duminică, 31 Maiu: Gialacuta.

La librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu se vînd:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Pețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

Doi mari Metropoliți ai Românilor

Andrei bar. de Șaguna

și

Alexandru Sterca Șuluțiu.

— Portrete frumoase. —

Lucrate la Viena, în fototipie, fiecare separat, pe hârtie fină de carton; sînt foarte potrivite tablouri în casa fiecărui Român.

Prețul unui exemplar 25 cr.

Librăria „Tipografiei“,

soc. pe acțiuni, Sibiu.

Coase din oțel vîrsat Tiegel
 sub garanța pentru calitate excelentă.

Lungimea	75	80	85	90 cm.
1 bucată	— .80	— .80	1.—	1.—

Fiecare coasă cumpărată sub garanța dela mine, care nu corîspunde, se ia îndîrît, respective se schimbă, chiar și dacă a fost folosită.
 La cumpărare de 10 bucăți de coase deodată, una se dă gratis.
 În un pachet de 5 chlg., după lungimea coaselor, intră 6—8 bucăți, la care se se alătore portul postal dimpreună cu timbrul de fracht și provisiunea de rambursă câte 27 cr. în depărtarea zonei prime și 42 cr. în toate celelalte zone. [1225] 1—

Cute pentru ascuțit coasa
 dela fl. —.06 până fl. —.35.

Carol F. Jickeli în Sibiu.

Fabrică de săpunuri fine în Orlat.

Nu e încă destul de cunoscut, că în țeara noastră este o fabrică, fabrica chimică a domnului [624] 11—42

Dr. H. Schielbach în Orlat,
 care se ocupă cu fabricarea săpunului de toaletă și de parfumerii și produce numai marfă curată, care se poate compara cu ori-ce altă concurență. De aceea

e de mare preț

dacă p. t. publicul face o încercare și se convinge de bunătatea acestor fabricate. Săpunurile de toaletă sînt, în urma compoziției lor, foarte fine și binefăcătoare pentru piele. Se pot cumpăra din cele mai multe localuri de boltă ale Sibiului.

Pentru cei-ce se interesează e de însemnat, că la librăria „Tribunei“ este expusă pentru comercianții din afară o colecțiune de mustre de săpunuri dela Orlat.

Hârtie

pentru

scrierea de model la examen (Propise)

se află de vînzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

100 bucăți 65 cr.

Fondat 1857.

Andrei Török.
 Fabrică de mașini agricole
Sibiu,
 Poarta Cisnădiei nr. 1.

Recomandă cu prețurile cele mai ieftine și condițiunile de plătire cele mai favorabile pentru sezonul de primăvară:

Pluguri schimbătoare de (coaste), pluguri laterale, pluguri sistem „Ruchadlo“, pluguri universale sistem „Sack“, pluguri de săpat și mașini de muschiu și diagonale, teascuri de oleiu și mașini de măcinat semințe de oleiu, mașini de îmlătit, ciururi de sortat (triere), precum și toate mașinile agricole, cunoscute deja, despre calitatea eminentă. [707] 7—22

Pentru bunătatea produselor mele garantez în mod extins.

Cataloge ilustrate franco și gratis. Mașini și unelte pentru fauri și lăcătari.

Dr. Vuia,

medicul

băilor herculane (Mehadia)

a sosit în băi și ca în alți ani va
sta toată vara acolo. [1191] 2-3

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

de
George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă“, se poate procura de acum
cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șase
florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Această carte n'ar fi iertat să lipsească din
casa nici unui bun Român.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

însoțiri de consum, de vânzare, de vile, de lăp-
tării etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înființarea și conducerea de astfel de însoțiri
de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania“

EDITURA

„Anuial rom. de agricultură din comitatul Sibiu“.
(280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr.
recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,
soc. pe acțiuni în Sibiu.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu
se află de vânzare opul premiat și publicat de
„Asociațiunea transilvană pentru literatura ro-
mână și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanul.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cu-
prinzând cele mai frumoase povești și la urmă
o însemnare a provincialismelor, costă numai
50 cr. plus 10 cr. porto.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dresnandt.

„ARIEȘANA“,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII,

înființată de 11 ani

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depuneri spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvînd în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar darea erarială are să o solvească deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sînt de a se însinua spre abdicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițînd starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resoală cu reîntoarcerea ei.

2. Acoardă credit pe lângă cambii și obligațiuni cu cavenți.
3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță ipototecară și pe efecte.
4. Acoardă credite fixe pe lângă intabulare pe realități și case.
5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

[1019] 13-60

În numele direcțiunii:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, vicepreședinte.

Benzinul este liber de dare în aplicarea industrială și la economia de câmp!

Langen & Wolf,

fabrică de motori cu gaz

Viena, X., Laxenburgerstrasse 53,

recomandă renumitele în toată lumea

motore originale „Otto“

pentru gaz și benzin. Excelent de
potrivite pentru ori-ce industrie.
Cea mai mică consumație de gaz și ma-
terial combustibil față cu alte construcțiuni.

Locomobile cu benzin „Otto“

recunoscută ca cea mai bună și mai
ieftină putere motorică pentru ori-și-
ce economie.

Nici mașinist, nici schinte, și
nici pericol de foc, totdeauna
gata de pornit!

Desemnuri, prospecte și proiecte de spese gratis!

Representanți pentru Ardeal:

[900] 6-12

Theil & Freyler în Sibiu.

„Cassa de păstrare în Mercurea“,

societate pe acții.

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5½%.
3. Depuneri făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale, ori cu scop de bine-
facere cu 6%.

Permițînd starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face prin postă și se resoală cu reîntoarcerea ei.

Direcțiunea

„Cassei de păstrare în Mercurea“,
societate pe acții. [243] 6-10

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.